

MÓRICZ ZSIGMOND
MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR
Minőségirányítási Tanács

MÓRICZ ZSIGMOND
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR

Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár

Gyűjtőköri szabályzata

Nyíregyháza

2023.

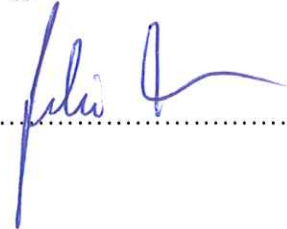
Gyűjtőköri szabályzat

A dokumentum kódja	V01.2 GYŰJTÁRSZ
Verziószám	3
Állománynév	Gyűjtőköri szabályzat
Oldalszám	22
Készítette	Gyűjteményszervezési és KSZR Csoport
Jóváhagyta	Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata
A jóváhagyás dátuma	2023. május 16.
A hatálybalépés dátuma	2023. május 16.

MÓDOSÍTÁSOK LISTÁJA

Verzió	Állománynév	Oldalszám	Módosította	Jóváhagyta	A jóváhagyás dátuma	A hatálybalépés dátuma
1	Gyűjtőköri szabályzat	17	Gyűjteményszervezési Osztály	Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata	2018.04.24	2018.05.01.
2	Gyűjtőköri szabályzat	19	Gyűjteményszervezési Osztály	Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata	2021.03.12.	2021.03.12.

Jóváhagyta:

.....

.....

Minőségirányítási vezető

.....

igazgató

Tartalomjegyzék

I. Általános rendelkezések	4
II. Funkció, feladatok, igények, körülmények	6
1. A könyvtár funkciója és feladata.....	6
2. Olvasói igények.....	6
3. Körülmények.....	6
III. Különböző szempontok szerinti behatárolás	8
1. Elvi szempont.....	8
2. Szakterületi elhatárolás és a gyűjtés mélysége.....	8
3. Kiadványtípusok	8
4. Nem hagyományos dokumentumok.....	9
5. Nyelvi szempontok.....	9
6. Formai szempontok.....	10
7. Időbeni szempontok	10
8. Példányszám.....	10
IV. Lelőhelyek, gyűjteményrészek szerinti szabályozás	10
1. Könyvtárunk állományrészei, leelőhelyei:	10
2. Gyűjteményrészek szerinti részletezés.....	11
2.1 Felnőtt olvasóterem.....	11
2.2 Felnőtt kölcsönzési állomány	12
2.3 Központi raktár	13
2.4 Folyóirattár, hírlapolvasó.....	13
2.5 Gyermekkönyvtár	13
2.6 Helyismereti gyűjtemény	14
2.7 Zenei különgyűjtemény - Médiatár.....	16
2.8 Kultúrckuckó és Képregénytár	17
2.9 Segédkönyvtárak.....	17
2.10 Fiókkönyvtárak	18
2.11 Letéti gyűjtemény	18
2.12 Könyvtárellátási szolgáltató helyek (KSZR)	19
1. Gyűjtőköri alapelvek	19
2. A gyűjtés tartalmi szempontjai:.....	19
3. Kiadványtípusok.....	19
V. Archiválás, megőrzés	20
1. Digitalizálás.....	20
VI. Záró rendelkezések	22

I. Általános rendelkezések

A Gyűjtőköri szabályzat elvi alapjait a könyvtár tevékenységére és feladatkörére vonatkozó, az Alapító okiratban, valamint a Szervezeti és Működési Szabályzatban megfogalmazott alapvetések és törvényességi keretek biztosítják.

1. A szabályzat célja

- rögzítse a Mórícz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár (a továbbiakban: Könyvtár) gyűjteményalakítási alapelveit a jogszabályok, valamint a könyvtár stratégiai célkitűzései és jövőképe függvényében;
- segítse a Könyvtár és hozzá tartozó fiókkönyvtárak, valamint KSZR szolgáltatóhelyek egységes állományépítési, állománygazdálkodási tevékenységét;
- biztosítsa, hogy a Könyvtár gyűjteményével eleget tudjon tenni közkönyvtári feladatainak magas színvonalú ellátási kötelezettségének;
- segítse a Könyvtár részvételét a hazai könyvtári együttműködési rendszerekben, különös tekintettel az Országos Dokumentum-ellátási Rendszerre és a KSZR rendszerre.

2. A szabályzat hatálya

2.1 A szabályzat tárgyi hatálya

A szabályzat tárgyi hatálya kiterjed bármely, közlésre szánt dokumentumra, a Mórícz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár, valamint a KSZR könyvtárak dokumentum állományának egészére.

2.2 A szabályzat személyi hatálya

A szabályzat személyi hatálya kiterjed a Mórícz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár Gyűjteményszervezési csoport bibliográfus könyvtárosaira, illetve a KSZR referensekre.

3. Jogszabályi háttér

- 2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről,
- 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről,
- 60/1998. (III. 27.) Korm. rendelet a sajtótermékek kötelezpéldányainak szolgáltatásáról és hasznosításáról,
- 73/2003. (V. 28.) Korm. rendelet az Országos Dokumentumellátási Rendszerről,
- 3/1975. (VIII. 17.) KM-PM együttes rendelet a könyvtári állomány ellenőrzéséről (leltározásáról) és az állományból történő törlésről szóló szabályzat kiadásáról
- 22/2005. (VII. 18.) NKÖM rendelet a muzeális könyvtári dokumentumok kezelésével és nyilvántartásával kapcsolatos szabályokról
- 717/2020. (XII.30.) Korm. rendelet a kiadványok kötelezpéldányainak szolgáltatásáról, megőrzéséről és használatáról

4. Értelmező rendelkezések

ajándék könyvek: különböző intézmények és magánszemélyek által felajánlott dokumentumok
állományellenőrzés vagy leltározás: a könyvtár raktári állományának tételes összehasonlítása a nyilvántartásokkal

állománynyilvántartás: a könyvtári vagyoni okmány értékű bizonylata, ezért valamennyi tartós megőrzésre a gyűjteménybe kerülő dokumentumot tartalmaznia kell, melynek alapján bármikor megállapítható és ellenőrizhető a könyvtár állományának darabszáma és értéke

bibliográfiai rekord: egy vagy több, de egyetlen egészként kezelt bibliográfiai egységet leíró mezők összessége

Cutter-szám: betűrendi jel

csoportos leltár: összesített adatokat tartalmaz (azonos időben, azonos módon és azonos helyről beszerzett dokumentumok, valamint összesített darabszám és érték), az állomány összetételének alakulásáról, pénzbeli értékéről ad tájékoztatást. Gyarapodási, törlési és összesítő részből áll.

egyedi leltárkönyv: a dokumentumok egyedi azonosításához szükséges adatokat tartalmazza

főlép példány: a könyvtár állományában valamely mű egy vagy több példányban van meg, de már nem kölcsönzik az olvasók

hangoskönyv: előadóművészek által felolvasott, változtatás nélküli, teljes könyv

HunTéka: integrált könyvtári rendszer

képregény: a képregény az irodalom és a képzőművészet sajátos keveréke, amit gyakran a kilencedik művészetnek neveznek, egymás után következő képek sorozata, amelyek egy történetet mesélnek el

kölcsönzési állomány: ide tartoznak azok a dokumentumokat, melyek beiratkozást követően kölcsönözhetőek

kötelep példány: egy ország területén kiadott, bármilyen tájékoztatást vagy gondolatközlést tartalmazó, nyilvános közlésre szánt kiadvány archiválás, bibliográfiai számbavétel és szolgáltatás céljára, jogszabályi előírás alapján ingyenesen és kötelezően szolgáltatandó példány(i)

leltári szám: dokumentumok egyedi azonosítója

manga: a képregény japán nyelvű általános elnevezése

prézens állományrész: helyben használható, nem kölcsönözhető állományrész

raktári jelzet: egyértelműen azonosítja, meghatározza a dokumentum helyét a könyvtárban

számítógépes nyilvántartás: integrált könyvtári rendszerek alkalmazásával a hagyományos könyvtári munkafolyamatok számítógépes változata

vis maior: valamilyen nem várt, elháríthatatlan esemény

vonalkód: dokumentumok egyedi azonosítója

II. Funkció, feladatok, igények, körülmények

1. A könyvtár funkciója és feladata

Az 1997. évi. CXL. törvényben és a Könyvtár Szervezeti és Működési Szabályzatában megfogalmazottak értelmében könyvtárunk, mint vármegyei hatókörű városi könyvtár: **nyilvános települési nagykönyvtár**. Funkciójából eredően feladata elsősorban Nyíregyháza város és külterületei, tágabb körben pedig Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye lakosságának általános könyvtári ellátása. (A használók körében ezen túl sincs lakóhelyi korlátozás). Az állomány megoszlik helyileg a Szabadság téri központi könyvtár, 6 fiókkönyvtár, 2 könyvtárpont és 1 letéti könyvtár között. Ki kell elégítenie olvasóinak információszerzésre-tájékozódásra, művelődésre, szórakozásra és tanulásra vonatkozó könyvtári igényeit alap-közép- és nagy részben felsőfokon is.

A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár **általános gyűjtőkörű nyilvános könyvtár**, a Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye legnagyobb közkönyvtára. Ennek megfelelően gyűjtőköre kiterjed az egész magyar nyelv- és dokumentum-kiadásra és erősen válogató jelleggel a külföldön megjelent dokumentumokra is. Gyűjteményének gyarapításakor figyelembe veszi a Nyíregyházán, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében, illetve országosan (Országos Dokumentum-ellátási Rendszerben betöltött szerepünk) fölmerülő szép- és szakirodalmi igényeket.

2. Olvasói igények

Az elmúlt évek statisztikai adatai azt mutatják, hogy csökken az igényesen kulturálódni, művelődni kívánó olvasói kör, állományunkban meg kell, hogy találja az igényeit legmagasabb szinten és teljeskörűen kielégítő olvasnivalót.

Ezen túl azonban fokozottan kell figyelembe vennünk a napjainkban legerősebben jelentkező két olvasói igényt:

- a főiskolások, egyetemisták, illetve a felnőttoktatásban résztvevők szakirodalmi igényeit tanulmányaik segítésére,
- a lektúr- és ponyvaolvasók tömeges igényei.

3. Körülmények

A településen működő egyéb könyvtárak figyelembevételével szűkíthetjük bizonyos területeken a gyűjtést.

Közkönyvtár rajtunk kívül kettő van a városban:

- Nyírség Könyvtár Alapítvány,
- VOKE (Vasutas) Művelődési Ház és Könyvtár.

Szakkönyvtárak Nyíregyházán:

- Jósza András Kórház Kállay Rudolf Orvosi Szakkönyvtára,
- Debreceni Egyetem Agrártudományi Centrum Kutató Központja Könyvtára,
- Jósza András Múzeum könyvtára,
- Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár Szakkönyvtára,
- Nyíregyházi Törvényszék Könyvtára.

Felsőoktatási könyvtárak Nyíregyházán:

- Nyíregyházi Egyetem Központi Könyvtár és Szakirodalmi Információs Központ,
- Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola Könyvtára,
- Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar Könyvtára.

Közép- és általános iskolák könyvtárai (köztük a Vikár Sándor Zenei Alapfokú Művészeti Iskola könyvtára és a Nyíregyházi Művészeti Szakgimnázium könyvtára, mint speciálisabb gyűjtemények).

Mivel a fenti könyvtárak nyilvánossága korlátozott, nem háríthatjuk csak rájuk e területeken a felsőszintű szakirodalom gyűjtését. A főiskolai/egyetemi hallgatók nálunk is keresik a tanulmányaikhoz szükséges szakirodalmat. A főiskolák igényei közül legkevésbé a teológushallgatóké jelentkezik. A művészeti szakgimnázium és a zeneiskola gyűjteménye csak saját tanulói igényeit elégíti ki. A pedagógiai szakirodalom tekintetében egy bizonyos szinten hagyatkozhatunk az egyetem gyűjteményére, de az általános gyűjtőkörű nagykönyvtár szintjén gyűjtenünk kell a pedagógia irodalmát is. Felsőfokú orvosi szakkönyveket nem gyűjtünk, az orvostársadalom ilyen igényeit kielégíti a kórházi szakkönyvtár. A múzeum és a levéltár könyvtára főként történelmi források tekintetében vehető figyelembe, de az általános gyűjtőkörű nagykönyvtár elvárásainak e téren is meg kell felelnünk. Az iskolai könyvtárak a kötelező és ajánlott olvasmánnyal való ellátásban osztoznak velünk.

III. Különböző szempontok szerinti behatárolás

- 1. Elvi szempont** a gyűjtésben a **demokratikus szemlélet**, azaz a nyitottság mindenfajta igény kielégítésére (politikai, ideológiai, vallási, világnézeti szempontok kizárásával, természetesen súlyozva a felmerülő igények nagysága között, pl. bővebben vesszük a nagy világvallások irodalmát, mint a kisebbekét.).

Egyedüli szempont a fajgyűlöletet szító művek kizárása, bár a téma történeti alapműveinek forrásként helyük van a gyűjteményben.

Mellőzzük továbbá a kifejezetten pornográf műveket.

Nem veszünk egyes kiadók által összeollózott, igénytelen kivitelű, bizonytalan szerzőségű könyveket.

A ponyvairodalomból a jobbakat válogatjuk.

2. Szakterületi elhatárolás és a gyűjtés mélysége

Általában gyűjtjük minden tudomány- és szakterület ismeretterjesztő és tudományos irodalmát, olyan szintig, hogy a szakdolgozatírást, s bizonyos szintig a tudományos kutatást is segíteni tudjuk (kiemelten a helytörténet vonatkozásában). Előnyben részesítjük a látogatottabb felsőoktatási karok területeit.

Általában gyűjtjük egy-egy terület monográfiáit, összefoglaló szintű munkáit, s kevésbé egy-egy részprobléma speciális kifejtését.

Egyes területek kizárhatók a gyűjtésből pld. a nem laikusoknak szóló egyházi művek, a kifejezett orvosi szakkönyvek, az egyes iparágak felsőszintű szakkönyvei, a jogi dokumentumok közül azok, amelyek interneten, ill. online jól hozzáférhetőek.

Befolyásolja a gyűjtemény alakulását a mindenkori divat, érdeklődési trend is. Így az érdeklődésre való tekintettel válogatunk a tudományosan ki nem derített jelenségek, az ezoterika, transzcendencia, természetgyógyászat és viszonylag az áltudományok köréből is.

Állományunkból hiányzó dokumentumok esetén támaszkodunk a könyvtárközi kölcsönzésre, az Országos Dokumentumellátó Rendszerre. ODR tagkönyvtárként mi is továbbadjuk könyveinket.

3. Kiadványtípusok

Nem zárjuk ki a felsőoktatási tankönyveket, jegyzeteket, mert ezek szakterületük jó összefoglalói is egyúttal. Nem korlátozzuk a felsőoktatási irodalmat a helyben működő felsőfokú képzésekre, mert a helyi lakosú, más városok intézményeiben tanulók is jelentkeznek igényeikkel.

Mellőzzük az általános és középiskolai tankönyveket, munkafüzeteket – ezt meghagyjuk az iskolai könyvtáraknak –, bár a kötelempéldányként kapottak közül a szakkönyvnek is megfelelő szakiskolai tankönyveket megtartjuk.

Nem zárjuk ki a nyelvtanuláshoz szükséges feladatgyűjteményeket, de beragasztott címkén figyelmeztetjük olvasóinkat, hogy ne a könyvben oldják meg a feladatokat.

A hamar avuló és rongálódó térképek helyett előnyben részesítjük a jobban kezelhető atlaszokat.

Nem gyűjtjük az intézeti és vállalati irodalmat, kivéve a helyismereti vonatkozásúakat.

Nem gyűjtünk szabványokat, kivéve a könyvtári munkára és a minőségbiztosításra vonatkozókat.

Legszerteágazóbb a gyűjtés a helyismereti gyűjtemény vonatkozásában, itt semmilyen kizárás nincs.

4. Nem hagyományos dokumentumok

Befejeztük a hanglemezek, hang- és videokazetták, valamint floppyk gyűjtését.

Nem zárkozunk el semmilyen új adathordozótól: médiatárunkban, olvasótermünkben és kölcsönzési állományunkban helyet kapnak CD-lemezek, DVD-k, Blu-ray-lemezek, e-könyvek, elektronikus adatbázisok, online kapcsolatok, helyismereti gyűjteményünkben mikrofilmek, a gyermekkönyvtárban játékok is. Saját állományunkon túl internet-hozzáférést biztosítunk valamennyi számítógépen.

A NAVA – Nemzeti Audiovizuális Archívum jóvoltából hozzáférésünk van – a többi közgyűjteménnyel együtt – a magyar készítésű, ill. magyar vonatkozású rádió és televízió műsorokhoz. Nálunk kapott helyet a Nyíregyházi televízió archívuma is.

5. Nyelvi szempontok

Idegen nyelveken főleg szépirodalmat gyűjtünk, többségében a világnyelveken. A rangos világirodalmi műveket eredeti nyelven is beszerezzük. Fiatal nyelvtanuló olvasóinknak meséket, rövidített kiadásokat, kamaszoknak szóló lektűröket szerzünk be. A gyűjtemény alakításával elsősorban a nyelvtanulók, nyelvszakosok igényeit akarjuk kielégíteni. A kölcsönözhető példányokat – szép- és szakirodalmat – egy gyűjtemény keretében, nyelvek szerint csoportosítva tárjuk az olvasók elé, az olvasótermiek viszont szakrendi helyükön maradnak.

A nagy világnyelveken, illetve a városunkban élő nemzeti kisebbségek nyelvén 1-1 időszaki kiadványt is járattunk.

6. Formai szempontok

Nem gyűjtjük a minikönyveket (a meglévőket a központi raktárban tároljuk), lehetőleg nem a túlságosan nagyalakú, szokásostól eltérő alakú, nehezen kezelhető könyveket. Általában nem gyűjtjük a kiszínezhető mesekönyveket, a kifejezetten ajándékozásra készült könyveket, illetve a füzetes jellegű kiadványokat.

Lehetőleg kötött, tartósabb kiadásokat vásárolunk, kivéve a kötelező olvasmányokat, azokból sok olcsó diákkönyvtári példányt veszünk, s ha elrongálódott, nem kötetjük.

Az, hogy egy példány dedikált, nem ok arra, hogy csupán emiatt prézens állományrészbe kerüljön. (De ha több példányos a mű, és prézens állományrészbe is kerül belőle, a dedikált példányt tesszük oda.)

7. Időbeni szempontok

Új kiadású könyveket vásárolunk. Az állomány hiányainak betöltésére azonban jó állapotban lévő antikvár, régi példányokat is megveszünk. Olvasói ajándékként is elfogadunk régi könyveket, ha azokat gyűjteményünkben hasznosítani tudjuk. A helyismereti gyűjtemény alakításánál nincs időkorlát.

8. Példányszám

Alapvetően az igények és anyagi lehetőségeink határozzák meg. Többszöröződés adódik a fiókkönyvtári példányokkal. A példányszám csak nagyobb várható igény esetén több egynél. A nagyon keresett könyvek példányszámait folyamatosan emeljük új kiadású vagy antikvár példányok vásárlásával.

IV. *Lelőhelyek, gyűjteményrészek szerinti szabályozás*

1. Könyvtárunk állományrészei, leelőhelyei:

- Felnőttkönyvtár – Részei: kölcsönző, olvasótermi kézikönyvtár, központi raktár, folyóirattár.
- Gyermekkönyvtár – A felnőttkönyvtárral egy épületben, részei: kölcsönző, olvasóterem.
- Csriptanya – Játéktár: helyben használható állomány.
- Különgyűjtemények:
 - Helyismereti gyűjtemény – Prézens állomány, kiemelt részei a Szabolcsi gyűjtemény, Margócsy József-hagyaték és a mikrofilmtár.

- Friderikusz Sándor ajándéka: kölcsönözhető és helyben használható állomány.
 - Zenei gyűjtemény ill. médiatár – Prézens állomány. Részei: zenei szakkönyvek, kottagyűjtemény, kép- és hangfelvételek (CD, hangkazetta, hanglemez, DVD, video) – A gyűjtemény hangzó része digitalizálva is rendelkezésre áll.
 - Kultúrkuccó (Kamasz-tér): kölcsönözhető könyvek és folyóiratok,
 - Képregénytár: kölcsönözhető képregények.
 - Zöldkönyvtár: kölcsönözhető könyvek
 - Goethe gyűjtemény: A Goethe Intézet által adományozott német nyelvű kölcsönözhető könyvek és folyóiratok.
- Segédkönyvtárak: gyűjteményszervezési-, igazgatási, gyermekkönyvtári, játéktári – a megfelelő részekben elhelyezve.
- Fiókkönyvtárak: 2 fiókkönyvtár, 4 kettős funkciójú fiókkönyvtár (iskolában).
- Letéti gyűjtemény: 2 könyvtárpont, 1 letéti könyvtár (orvosi szakkönyvtár), etnikai letét (német és cigány).
- KSZR szolgáltatóhelyek: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszeren keresztül 170 szolgáltatóhely és egy Könyvtárbusz, mely 30 települést lát el a vármegyében továbbá a nyíregyházi Bokortanyákat.

2. Gyűjteményrészek szerinti részletezés

2.1 Felnőtt olvasóterem

Ide gyűjtjük az általános és szaklexikonokat, enciklopédiákat, összefoglaló kézikönyveket, fogalomgyűjteményeket, határozókat, kronológiákat, bibliográfiákat, évkönyveket, adattárakat, egy-egy szakterület, tudományág összefoglaló- és részmonográfiáit, történeti összefoglalóit, egy és többnyelvű szótárakat, kalauzjellegű szintéziseket, művészeti albumokat, reprodukció-gyűjteményeket, műelemzés-gyűjteményeket, atlaszokat, névtárakat, folyóirat repertóriumokat, stb. Az olvasóterem szépirodalmi részébe gyűjtjük jelentős szerzők összegyűjtött vagy válogatott verseit, műveit, jelentős művek, költők kritikai kiadásait, jelentős műfaji, nemzeti és tematikus antológiákat, levelezéseket, aforizmagyűjteményeket, szöveggyűjteményeket.

2.2 Felnőtt kölcsönzési állomány

Ide gyűjtjük a nem kézikönyv jellegű ismeretterjesztő és szakkönyveket, a fentebb elsorolt behatárolásokkal.

Cél minden terület friss, használható információkat nyújtó művekkel való lefedése, a régi elavult műveket folyamatosan kivonva az állományból, gyorsan reagálva a felmerülő új igényekre. Ezek általában a felnőttoktatás különböző irányaival (pl. szociális munka), új, széles körben népszerűvé váló területekkel (pl. számítástechnika, természetgyógyászat), illetve a divattrendekkel (pl. ezoterika) függenek össze.

A szépirodalmi gyűjtemény alakítása:

A klasszikus magyar és világirodalom fontos és keresett műveit teljességgel beszerezzük.

A kortárs magyar és külföldi irodalomból válogatva vásárolunk: az irodalomtudomány által már most jelentősnek ítélt szerzők valamennyi művét beszerezzük.

A többiekéből az ajánlások alapján válogatunk, azokat, amelyek értéket képviselnek, illetve amelyekre olvasókat remélünk. Veszünk bestsellereket, lektűröket és sok könnyű olvasnivalót, krimit, fantasyt, női olvasókra számító könyveket, romantikus regényeket, horrort, kémregényeket, kalandregényeket, ponyvát, aktuális sikerszerzők műveit. Ezeket – mint legkeresettebb könyveket – kiemelésekben tárjuk az olvasók elé.

Tényirodalmat, dokumentumregényeket, memoárokat is jelentős számban vásárolunk. Elsőkötetes szerző művét ritkábban vesszük meg.

Erősen válogatunk az esszéregényekből, filozofikus eszmefuttatásokat, apró szösszeneteket tartalmazó művekből, nem vesszük amatőr szerzők műveit, antológiáit.

Verseskötetekre kisebb az igény, ezért inkább lezárt életműveket vásárolunk, egyedi köteteket kevésbé, de kivételt teszünk az irodalomtörténészek által jelentősnek ítélt kortárs költők kötetivel, illetve az olvasott, divatos szerzőkkel. Megveszünk nemzeti, tematikus és reprezentatív antológiákat.

Megvesszük a drámairodalom klasszikus értékeit és a kortárs drámairodalom azon műveit, melyeket a kritikusok jelentősnek értékelnek, amelyeket a színházak műsorra tűznek, és egy-egy korszak ill. nemzet drámaantológiáit. A drámagyűjtemény alakításánál figyelembe vesszük azt is, hogy a városban színház működik, s a repertoár kialakításához, könyvtárunkban is kutakodhatnak. Iskolai és amatőr színjátszók igényeit is kielégítjük.

A felnőtt kölcsönzési állomány részei a kölcsönözhető nem hagyományos dokumentumok is: kották, zenei CD-k, hangoskönyvek, hanglemezek, DVD-k. Ezek raktározása speciális szakrendben (kották) vagy mechanikus számsorrendben történik, cím-, szerzőségi adatok és tárgyszó szerint a katalógusban kereshetők ki.

2.3 Központi raktár

Prézens, de nem kézikönyvtár-jellegű, raktárban tárolt állomány. Ide kerülnek az állomány legvédettebb részei: régi értékes könyvek, albumok, ritkaságok, a kézikönyvtári állomány ritkábban keresett részei, pl. forrásgyűjtemények, levelezések, és a fontos részterületeket tárgyaló, de ritkábban keresett könyvek. Itt tartunk a hagyományostól nagyon eltérő formátumú dokumentumokat (minikönyveket, óriási albumokat, lapokból álló reprodukciógyűjteményeket, nyelvjárási atlaszt, stb.) Raktározásuk mechanikus rendben, gerincmagasság szerint történik.

2.4 Folyóirattár, hírlapolvasó

Tartalmi teljességgel válogatunk a hazánkban magyar nyelven megjelenő kiadványokból.

A folyóirattárba beszerezzük a különböző tudományágak folyóiratait, filozófiai, társadalmi, művészeti, pedagógiai, közgazdasági, jogi, mezőgazdasági, informatikai és egyéb szakfolyóiratokat, hetilapokat, technikai és természettudományos szaklapokat, szépirodalmi folyóiratokat, a hírlapolvasóba az országos és helyi politikai és bulvár napi- és hetilapokat, képes szórakoztató magazinokat, hobbilapokat – az óriási választékból alaposan válogatva, a jól beváltakhoz ragaszkodva, másfélekből évről évre újabb címeket választva.

A világnyelveken (angol, német, francia, orosz) járattunk egy-egy népszerű hetilapot, magazint idegen nyelven is tájékozódni kívánó olvasóinknak, illetve a nyelvtanulóknak. A városunkban élő nemzetiségek 1-1 országos lapját is beszerezzük.

A hírlapolvasóban elhelyezett lapok korábbi számait kölcsönözzük is.

Összességében évente átlagban 600 címet járattunk.

A folyóiratokban lévő információk fontosságától és a keresés gyakoriságától, illetve CD-ROM-on és az interneten való archív elérhetőségtől függően a legértelmesebb periodikákat bekötjük (nagy múltú tudományos folyóiratok, értékes szépirodalmi, művészeti lapok, országos és helyi politikai napilapok), a fontosságban következőket néhány évig (2-3-5) „tékában” őrizzük, a hobbi-, szórakoztató- és bulvárlapokat a következő év folyamán – ha már az új évből is van mennyiség – selejtezzük.

A bekötött folyóiratokban teljes terjedelemben közölt drámákat, kisregényeket analitikus feltárással tesszük visszakereshetővé a könyvkatalógusban.

2.5 Gyermekkönyvtár

Ide gyűjtjük a 0–14 éves korú gyermekeknek szánt irodalmat. A gyermekek által is olvasható felnőtt irodalmat attól függően helyezük el a gyermek vagy felnőtt részlegben, hogy hol várható rá több olvasó. Az állományt jellegénél fogva helyezik el a gyermekkönyvtárosok a különböző állományrészekben: olvasóterem, kölcsönzési állomány: mese, ifjúsági szépirodalom, ismeretterjesztő irodalom kicsiknek és nagyobbaknak. A raktározási rend a felnőtt állományéval azonos, bár a jelöléseket nem írjuk ki olyan részletezően.

Az **olvasóterem** szépirodalmi része itt meseantológiákból, vers- és gyermekversgyűjteményekből, műsorgyűjteményekből áll. Szakirodalmi része a gyermekeknek szánt kézikönyvekből, illetve általános lexikonokból, és a legalapvetőbb művészeti, irodalmi és történeti kézikönyvekből.

Nem hagyományos dokumentumokat is gyűjtünk, melyek a foglalkozásokhoz jól felhasználhatók: hangzó anyagokat, társasjátékokat.

A **kölcsönzési állomány** különböző részeit arányosan gyarapítjuk, olyan kiadásokkal, amelyeknek külleme is szép, s jól szolgálják a gyerekek esztétikai, ízlésbeli nevelését is. Kerüljük a túlságosan leegyszerűsített átdolgozásokat, s a hevenyészett, nyelvi és helyesírás-hibás könyveket. Régebbi értékes, kedves könyvekből vásárolunk szép új kiadást is, ha már csak könyvtári kötésű régi példányok vannak.

Folyóiratok közül beszerezzük a népszerűbb gyermeklapokat, s válogatunk a gyermekeket is érdeklő ismeretterjesztő lapokból, állatokkal foglalkozó magazinokból, képregény-füzetekből.

2.6 Helyismereti gyűjtemény

Az érvényes könyvtári törvény szerint is a vármegyei hatókörű városi könyvtárak helyismereti részlegei teljességgel kötelesek gyűjteni a megyéjükre vonatkozó dokumentumokat.

A gyűjtemény tartalma:

- Tartalmilag a megyére vonatkozó adatokat, megállapításokat, tanulmányokat tartalmazó dokumentumok, keletkezési helytől, időtől és kiadványtípustól függetlenül. A gyűjtést a mindenkori történelmi vármegyehatárra terjesztjük ki. Jelenlegi kárpátaljai kapcsolatainkat tekintve (könyvtárak és felsőoktatási intézmények kapcsolatai, bővülő gazdasági kapcsolatok) helyt adunk a gyűjteményben a mai kárpátaljai magyarokra vonatkozó műveknek is. Azokat a dokumentumokat, amelyek nem teljes egészükben, csak egy-egy részükben vármegyei vonatkozásúak, nem feltétlenül a helyismereti gyűjteményben helyezzük el, de analitikus feltárással a helyi vonatkozású tanulmányt, dokumentumrészt a katalógusban helyi analitikaként feltárjuk, s digitalizálva állandóan hozzáférhetővé tesszük. Ez a továbbiakban védettséget is jelent a dokumentumnak (megóvja a selejteztéstől). Itt gyűjtjük a saját intézményünk történetére vonatkozó dokumentumokat is.
- A Helyismereti gyűjtemény részét képezi Margócsy József hagyatékából hozzánk került gyűjteményrész.

- Helyi szerzők művei: szépirodalmi műveket, antológiákat, művészeti albumokat, hangfelvételeket, videofelvételeket. Legbecsebb része a gyűjteménynek az ún. Szabolcs gyűjtemény: Bessenyei György, Kölcsey Ferenc, Krúdy Gyula és Mór Zsigmond műveinek gyűjteménye, lehetőleg az első kiadásoké, de későbbi érdekesebb – kritikai vagy életműkiadásban megjelent, vagy más ok miatt érdekes – kiadások is. Gyűjtjük e szerzők idegen nyelvű kiadásait is. Helyi szerzők tekintetében nem kizáró ok az amatőrizmus. A szakmunkákat író „helyi szerzők” fontos műveit is elhelyezzük a gyűjteményben, különösen, ha témájuk helyi vonatkozású.
- Be kell gyűjtenünk minél teljesebben a vármegyei nyomdatermékeket. A 60/1998. (III. 27.) sz. Kormányrendelet a sajtótermékek kötelezpéldányainak szolgáltatásáról és hasznosításáról kötelezi a nyomdákat a vármegyei hatókörű városi könyvtárnak kiadványaikból 1 példányt beszolgáltatni. A begyűjtött nyomtatványokat állományba vesszük, ha gyűjtőkörbe illenek, illetve folyóiratként érkezettjük (kivéve az aprónyomtatványokat, azokat önfeltároló rendszerben raktározzuk); ha nem, továbbítjuk más könyvtáraknak, ahol jobban hasznosulnak.

Kiadványtípusok részletezése

Könyvek, különnyomatok, brosúra-jellegű kiadványok, szakdolgozatok, gépiratok-kéziratok, iskolai értesítők, évkönyvek, konferencia-kötetek, üzemtörténeti dokumentumok, térképek, plakátok, kisnyomtatványok: fotók (táj- és természetfelvételek, városképek, épületek, jelentősebb események, portrék), képeslapok, műsorfüzetek, színlapok, meghívók, gyászjelentések és bármi egyéb nyomtatvány. Az aprónyomtatványokat elsősorban a nyomdai köteles példányokból gyűjtjük össze. A helyi témájú szakdolgozatokból általában kötés ellenében kapunk egy példányt.

Periodika: a megyében megjelent-megjelenő időszak kiadványok eredeti formában vagy mikrofilmen, esetleg digitalizálva (is). Egy részük előfizetés útján, más részük kötelezpéldányként ill. bekérés alapján kerül a gyűjteménybe.

Helyismereti vonatkozású hang- és videofelvételek, népzenei gyűjtések, mesék, koncertfelvételek, riportok.

Az állomány kiegészítéseként örömmel adunk helyet könyvtárunkban a városi televízió műsorgyűjteményének, a vármegyét bemutató filmekkel, vezetőkkel, művészekkel készült interjúkkal és számos más értékes vármegyei vonatkozású felvétellel, híradással.

2.7 Zenei különgyűjtemény – Médiatár

Könyvállománya: zenei lexikonok, enciklopédiák, zeneelméleti, zenetörténeti munkák, egyéb zenei témájú szakkönyvek, bibliográfiák, műjegyzékek, diszkográfiák, opera- és musical szövegek, dalszövegek, kották. A kották nagyobb része kölcsönözhető: reprezentatív válogatás a klasszikus zeneirodalom kiemelkedő műveiből, különböző népek jellegzetes zenedarabjaiból és a könnyűzenéből, a prézens állományba csak a kuriózumnak számító ritkaságok kerülnek.

Hangzó dokumentumok: főleg CD-lemezen. Régi bakelitlemezeinket, hangkazettáinkat folyamatosan CD-re cseréljük, illetve digitalizáljuk. (Az értékes régi lemezeinket azonban megtartjuk.)

A gyűjtemény széles és átfogó képet kell, hogy adjon a zeneirodalom egészéről, egyes történeti korszakairól, stílusirányzatairól. A kiemelkedő alkotók műveit teljességre törekvően gyűjtjük, de reprezentálni kell olyan kevésbé jelentős szerzőket is, akik egy-egy korszakra jellemzőek voltak. Híres előadóművészek, zenekarok zenetörténetileg híressé vált felvételeit azonos művek esetében is gyűjtjük, hogy reprezentálva legyenek a különböző felfogású interpretációk.

Népzenei felvételekből gyűjtjük valamennyi etnikum mind énekes, mind hangszeres zenéjét olyan mértékben, hogy megbízható keresztmetszetet adjon zenei kultúrájáról.

Jazz és könnyűzene tekintetében elsődleges szempont az értékállóság, a jellemző stílusok, korszakok reprezentálása. Ugyanez vonatkozik az operett, musical és filmzenére is.

A helyismereti vonatkozású hangfelvételeket nem itt, hanem a Helyismereti gyűjteményben helyezük el.

Irodalmi felvételek közül gyűjtjük kiemelkedő versmondók felvételeit, jelentős költőink műveinek felvételeit, megzenésített verseket.

A gyűjtemény jellege szerint idetartozó, de kölcsönzési állományban lévő részei:

- Kölcsönzésre szánt zenei CD-felvételeket egyre kisebb számban vásárolunk, mert a használók kevésbé igénylik, a legújabb, legkeresettebb felvételek közül válogatunk. Sok könyv mellékletként tartalmaz CD-t, CD-ROM-ot. Ezeket sérülékenyséjük miatt külön tároljuk, s ha az olvasó kéri, a könyvvel együtt kikölcsönözzük.
- Hangoskönyvtárunkba gyűjtjük magyar és külföldi szerzők regényeinek, novelláinak, verseinek hangfelvételeit, elsősorban a vakok és gyengénlátók részére, de valamennyi olvasónk részére hozzáférhetővé tesszük.

- DVD-gyűjteményünkbe gyűjtjük a kötelező és ajánlott olvasmányok megfilmesített alkotásait teljességre törekvően. Ezen túl célunk a világ filmművészetének klasszikus alkotóit, színészeit, rendezőit, stílusait bemutató gyűjtemény kialakítása. Színvonalas szórakoztató filmeket is vásárolunk, bár ennek bő naprakészségére nem törekszünk. Bővebben válogatunk a hazai kortárs filmművészet alkotásaiból. Gyermekfilmekkel is gyarapítjuk a gyűjteményt.
- CD-ROM gyűjteményünket már nem gyarapítjuk, eljárt fölötté az idő. A meglévőket tartalmuknál, jellegüknél fogva helyezük el a gyűjteményben, a tájékoztató értékkel bírótak az olvasóterem tájékoztatási pontjain (adatbázisok jogtárak, verstárak, szótárak, atlaszok, monográfiák).

2.8 Kultúrkuckó

Gyűjtjük a kamasz és a fiatal korosztály érdeklődésére számot tartó szép- és szakirodalmi műveket, folyóiratokat válogatva, valamint a 14 éven felüli korosztálynak szánt képregényeket, mangákat. Az állományt folyamatosan bővítjük ennek a korosztálynak szánt programokhoz ajánlható irodalommal is. Az állomány alakításánál figyelembe vesszük a változó használói igényeket.

2.9 Képregénytár

Az állományt folyamatosan bővítjük. Figyelemmel kísérve a képregény, a könyvillusztráció és a karikatúra történetének bemutatását és jelenlegi helyzetének látogatóinkkal való megismertetését. Az állomány alakításánál figyelembe vesszük a használói igényeket. Az állományrészt bővítik a képregénykiadóktól kapott ajándék kötetek is.

2.9 Segédkönyvtárak

Ide gyűjtjük a munkatársak napi munkáját segítő dokumentumokat. Megoszlása a különböző munkaterületek szerint:

- Feldolgozó segédkönyvtár

A könyvtári feldolgozó munka, főleg a formai és tartalmi feltárás segédletei, érvényes könyvtári szabványok, legfontosabb lexikonok, adattárak, szótárak.

- Gyermekkönyvtári segédkönyvtár

A gyermekkönyvtárosok munkáját segítő módszertani kiadványok, s a foglalkozásokhoz felhasználható segédanyagok. A pedagógusok számára hasznos módszertani munkákat nem ide gyűjtjük, hanem a felnőtt kölcsönzőbe.

- Igazgatási segédkönyvtár

Az intézményvezetéshez szükséges segédeszközök, munkaügyi és gazdasági-ügyviteli kézikönyvek, minőségbiztosítással, könyvtármenedzsmenttel foglalkozó szakkönyvek.

2.10 Fiókkönyvtárak

A fiókkönyvtárak saját állandó állománnyal bírnak, ezeket kisebb városi könyvtári vagy jól ellátott falusi könyvtár szintjén gyarapítjuk. Cél: jól válogatott alapállományok kialakítása, a törzsanyag s ezen felül a legkeresettebb, legnépszerűbb könyvek beszerzése minden helyre. Megvesszük a magyar és világirodalom klasszikusait, a kortárs szépirodalom fontos műveit, keresett bestsellereket, szórakoztató regények különböző műfajait nagy választékban, a legfontosabb kézikönyveket, a szakkönyvek közül az összefoglaló monográfiákat és jó színvonalú ismeretterjesztő műveket. A fiókkönyvtárak felnőtt és gyerekolvasókat egyaránt fogadnak.

A Vécsey Utcai Fiókkönyvtár és Örökösöldi Fiókkönyvtár állományát közel azonos szinten gyarapítjuk.

A Kertvárosi, Orosi, Nyírszölösi és a Sóstóhegyi Fiókkönyvtár a helyi iskolával közösen működtetett kettős funkciójú könyvtár. Megállapodás szerint az iskola gyarapítja a gyerekkönyvtári és pedagógiai állományrészt, azaz a hagyományos iskolai könyvtárat, mi pedig a közkönyvtári funkciót látjuk el, így minden korosztály számára gyarapítjuk az állományokat.

2.11 Letéti gyűjtemény

A Mandabokori Könyvtárpontot főleg gyerekkönyvekkel, a Borbányai Könyvtárpont és a Kórházi letét állományát bestsellerekkel, könnyű olvasnivalóval gyarapítjuk.

Pályázati összegekből adódik mód az etnikai letét gyarapítására (Rakamaz, Nyírmada – német és cigány). Az etnikai letétet főképp az ellátott könyvtárak kérése alapján gyarapítjuk (ezt a feladatot egyre inkább a KSZR oldja meg. Központi könyvtárunkba is szerzünk be helyi nemzeti kisebbségeink számára saját nyelvükön írt műveket, ill. saját nemzetük szerzőinek műveit (cigány, lengyel, német, ruszin, szlovák, ukrán), vagy róluk szóló műveket.

2.12 Könyvtárellátási szolgáltató helyek (KSZR)

1. Gyűjtőköri alapelvek

A vármegyei könyvtárellátási rendszerhez tartozó szolgáltató helyek állománygyarapítását a település igényeihez, a valós és potenciális könyvtárhasználók összetételéhez, a helyi társadalmi, gazdasági, kulturális környezethez igazítjuk.

2. A gyűjtés tartalmi szempontjai:

A szolgáltató helyek gyűjtőköre általános.

A beszerzés elvei:

- a szakismeret értékállósága,
- szerzős mű esetén a szerző elismertsége,
- a mű fontossága saját szakterületén belül,
- a könyvtári állomány lefedettsége az adott szakterületen.

3. Kiadványtípusok

a) Könyvek, nyomtatott dokumentumok

Szakirodalom:

- tudományágakat népszerűsítő szakirodalom / válogatva,
- átfogó történeti összefoglalók, szintézisek, segédkönyvek / válogatva,
- helyismereti, helytörténeti vonatkozású művek esetében teljes körű beszerzés.

Szépirodalom:

- magyar és világirodalom klasszikusai /válogatva,
- kiemelkedő kortárs magyar, külföldi szerzők művei /válogatva,
- lírai, prózai, drámai antológiák /válogatva,
- tematikus antológiák /válogatva,
- regényes stílusú életrajzok, történelmi regények /válogatva,
- szórakoztató irodalom /válogatva,
- gyermek és ifjúsági regények, elbeszélések versek, mesék /válogatva,
- általános- és középiskolai kötelező és ajánlott olvasmányok /válogatva,
- nemzetiségi gyermek- és ifjúsági irodalom a nemzetiségi településeken /válogatva.

b) Folyóiratok

- vármegyei, helyi és országos napilapok /válogatva,
- képes hetilapok /válogatva,
- ismeretterjesztő folyóiratok /válogatva,
- magazinok /válogatva,
- gyermek- és ifjúsági lapok /válogatva.

4. Nyelvi és földrajzi szempontok

A vármegyei szolgáltató helyekre csak a Magyarországon, magyar nyelven megjelenő kiadványokat gyűjtjük. Kivételt képez ez alól a nemzetiségi irodalom, melynek beszerzése erősen válogatva történik a nemzetiségi településekre, valamint válogatva a nyelvtanulást segítő segédletek, szótárak vásárlása.

V. Archiválás, megőrzés

Állományunk legértékesebb részeit tartós megőrzésre szánjuk.

Nem selejtezhető a muzeális jellegű dokumentumok (1851 előtti kiadványok), amelyek a nemzeti vagyont részesítik. Ezek közül a nem gyűjtőkörbe illők átadhatók pl. a nemzeti könyvtárnak archiválás céljára.

Tartós megőrzésre szánjuk továbbá az alábbi állományrészeket:

- helyismereti gyűjtemény,
- törzsállomány (a gyűjtemény szak- és szépirodalmi részének legjava, el nem avuló része),
- bekötött folyóiratok.

A törzsállományból selejtezhetünk, ha a kivont dokumentumot érdemben pótolni tudjuk. A bekötött folyóiratokat mindaddig gyűjtjük, amíg az állománygyarapító bizottság egyes címekről másképp nem dönt.

1. Digitalizálás

Az archiválás korunkban nemcsak a nyomtatott dokumentum tartós megőrzését jelenti, hanem annak digitalizálását, és az elektronikus formában való hozzáférés biztosítását. Legértékesebb dokumentumainkat a 2010-es években elkezdtünk digitalizálni ill. digitalizáltatni.

Honlapunkon (www.mzsk.hu) a Digitális Helyismereti Archívumban az alábbi digitális tartalmaink találhatóak:

[Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Helyismereti Gyűjtemény](#)

[Nyíregyházi képeslapok](#)

[Nyír, utóbb Tiszavidék 1867–1872, Nyírvidék 1880–1944](#)

[Kelet-Magyarország 1945–2017](#)

[Határ-Szél hetilap](#)

[Új Kelet](#)

[Nyíregyházi Televízió archívuma](#)

[Magyar Rádió Nyíregyházi stúdiójának archívuma](#)

[Nyíregyházi Műsorkalauz](#)

[Hangsúly – Hangos irodalmi és művészeti folyóirat](#)

[Szabolcsi Szemle 1934–1944](#)

[A történeti Szatmár, Szabolcs és Bereg vármegyék hírlapjai](#)

[Jósa András Múzeum 1956-os fényképgyűjteménye](#)

További digitális tartalmak elérhetőek (<http://www.mzsk.hu/digitalis-kiadvanyaink/>):

- Budaházi István: Újra szól a hívogató (2020)
- Könyvtári manók meseantológia
- Lefler György: CSAK CSÖND
- Lefler György: Füttyül a dió (2014)
- Lefler György: HÁROMSZÁZ HAIKU
- Lefler György: Sodrásban
- Nyíregyháza Könyve_2014
- Nyíregyháza Könyve_2015
- Nyíregyháza Könyve_2016
- Nyíregyháza mesekönyve_2017
- Tóth Antal: Nyíregyháza 1954-1958
- Bessenyei Társaság

VI. Záró rendelkezések

A Gyűjtőköri szabályzatot évente felülvizsgálni szükséges. Felülvizsgálatért felelős a Gyűjteményszervezési Csoport és a KSZR Csoport vezetője. Amennyiben a szabályzatot módosítani szükséges, akkor a Könyvtár igazgatója kezdeményezi a módosítás elfogadását Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatánál, mint fenntartónál.

Nyíregyháza, 2023. április 12.